

ΠΑΡΑΜΥΘΙ ΧΩΡΙΣ ΟΝΟΜΑ

Π. ΔΕΛΤΑ—Ι. ΚΑΜΠΑΝΕΛΗ

ΤΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΟΥ ΜΑΣ Κ. Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗ

Έπι δέκα χρόνια δεν κουράστηκα να διακηρύσσω, από αυτή τη στήλη, ότι ο Βασίλης Διαμαντόπουλος διαθέτει μέγιστο ταλάντο και πρέπει να θεωρηθών σαν ένας από τους καλύτερους ήθοποιούς όλου του κόσμου.

Από την ίδια στήλη εξέφρασα την απόλυτη Ικανοποίησή μου για το πρώτο θεατρικό έργο του 'Ιάκωβου Καμπανέλη. Όταν δε το δεύτερο κατεκευρανώθη άδिका από σύμπασαν την κριτική, μόνον ο υπογεγραμμένος διεφώνησε Ισχυριζόμενος το αντίθετο.

Όλη τούτη η προϊστορία μου δίνει το δικαίωμα να μιλήσω με κάθε παρρησία για το τρίτο έργο του Καμπανέλη, καθώς και για το ανέβασμά του από το νεοπαγή θίασο του Βασίλη Διαμαντόπουλου.

Χάρηκα όταν πληροφορήθηκα ότι ο Διαμαντόπουλος απέφασισε να εξορμήσει με δικό του θίασο σε δικό του θέατρο. Η έξοχη καλλιτεχνική προσωπικότητα του νέου θιασάρχη έγγυόταν για την ποιότητα της εξορμήσεως. Πολύ γρήγορα όμως, διαβάζοντας τα θεατρικά νέα των εφημερίδων, άρχισα ν' άνησυχώ σοβαρώς. Πρώτα έπειδή ο Διαμαντόπουλος άνεκοίνωσε πως κατήρτισε δραματολόγιο για μία ολόκληρη τριετία. Ούτε σχέδιο του πάλαι ποτέ Πρωσσικού Γενικού! Έπιτελείου να ήταν! Ούτε...τριετής Σχέδιο ολοκληρωτικού κράτους! Πώς απέκλειε, έπι τρία χρόνια, τη δυνατότητα ανέβασματος έργων της νεωτάτης παγκόσμιας παραγωγής; "Η, έστω, και παλιά έργα, που να ταιριάζουν στην εκάστοτε σύνθεσι του θιάσου του;

Δεύτερη αίτια άνησυχίας: ο Διαμαντόπουλος εξήγγειλε το πρωτοφανούς χρονικής διάρκειας τούτο δραματολόγιο, προτού καταρτίσει τον θίασό του! "Ηγουν, κατά το κοινώς λεγόμενον, πουλούσε το τομάρι της άρκουδας πριν την σκοτώση...

Τρίτη αίτια άνησυχίας: η εξαγγελία ότι πρώτο έργο της έφετεινης περιόδου θα ήταν εκείνο που ΘΑ έγραφε ο 'Ιάκωβος Καμπανέλης (με άλλα λόγια, δεύτερο πούλημα άρκουδοτόμαρου πρό του φόνου). Οί Γάλλοι λέν πως με το «θα», βάζεις στο Παρίσι σ' ένα μπουκάλι. "Η δε πείρα διδάσκει ότι ο σώφρων θιασάρχης ούτε του Σαίξπηρ δεν προαγοράζει άγραφο έργο.

Τέταρτη αίτια άνησυχίας: ενώ ο Καμπανέλης έγραφε το έργο, ο Διαμαντόπουλος κατήρτιζε τον θίασο που θα το έπαιζε, καθώς και τα υπόλοιπα του τριετούς δραματολογίου. "Ηταν δε ο θίασος τόσο άδυναμικά στελεχωμένος, ώστε άπορούσα πως θα μπορούσε ν' άποδώσει ό,τιδήποτε Ικανοποιητικώς. Πίστευε, άραγε, ο Διαμαντόπουλος, ότι ήταν σε θέσι να επαναλάβει το θαύμα του Κούν με τους μαθητάς του;

Μεγάλη άλαζονεία! Έκτός που και το θαύμα του Κούν δεν ήταν πάντοτε άπηλλαγμένο από μιάν κάποιαν έρασιτεχνικότητα, που έπήγαζε από την άνωριμότητα των ήθοποιών του Θεάτρου Τέχνης.

Κάποτε, έπι τέλους, ο Καμπανέλης έγραψε το προδιατυμπανισθέν ως άριστούργημα θεατρικό του έργου. Φαίνεται ότι ο Διαμαντόπουλος, άφοϋ το διάβασε, το έκρινε κι' αυτός άριστούργηματικό κι' άποφάσισε να το άνεβάσει.

"Ας ίδούμε το έργο:

"Η Πηνελόπη Δέλτα, πρό πεντηκονταετίας, έγραψε ένα παιδικό μυθιστόρημα με τον τίτλο «Παραμύθι χωρίς όνομα». Στο είδος του (δηλαδή μυθιστόρημα για παιδιά 10—15 ετών) το έργο είναι έπιτυχημένο. Έμένα

τουλάχιστο, όταν ήμουν έφηβος, μου έκανε ισχυρή έντυπωση. Άργότερα, έηλίξ πιά, το ξαναδιάβασα από έπαγγελματικόν ένδισαφέρον και διεπίστωσα τα αξιόλογα προσόντα του. "Αν όμως δεν ήμουν λογοτέχνης, θα το παρωτούσα στις πρώτες σελίδες. Και το πιο έπιτυχές παιδικό διήγιο, πολύ όλίγων έηλίκων μπορεί να προκαλέσει το ένδιαφέρον.

Ο Καμπανέλης ένεπνεύσθη από το παιδικό τούτο άνάγκωσμά κι' άποφάσισε να το διασκευάσει σε θεατρικό έργο για μεγάλους. Έγχείρημα τολμηρό, όχι όμως και άκατόρθωτο. Έξάρταται από το πως θα «έπιανε» ο συγγραφέας το θέμα από το πως ή άρχική σύλληψις και γραφή του «παιδικού», θα μετουσιωνόταν για να προσαρμοσθή στις άπαιτήσεις του ώριμου άναγνώστου ή θεατού.

"Η προσπάθεια αυτή του Καμπανέλη δεν έσημείωσε έπιτυχία. Λογοτεχνική μετουσίωσις κι' έπεξεργασιακή μεταφορά μύθου και γραφής από το «παιδικόν» στο «ώριμον» κλίμα δεν υπάρχει. "Η όλη εργασία περιωρίσθη στη διασκευή ενός «παιδικού» πεζογραφήματος σε «παιδικόν» θεατρικό έργο. Διασκευή όχι και αυτή έπιτυχημένη. Ο Καμπανέλης θέλοντας να γράψη έργο «μεγαλίστικο» κατώρθωσε μόνον ν' άφαιρέσει τη δροσερότητα του «παιδικού» κειμένου της Δέλτα. Έτσι, ούσιαστικό, το έργο του Καμπανέλη δεν ξεπερνάει τα πλαίσια του παιδικού θεάτρου: αλλά και δεν μπορεί να θεωρηθή από τα πιο έπιτυχή δείγματα αυτού του είδους.

Ός προς την έρμηνεία, έχω να παρατηρήσω ότι εκτός από το Διαμαντόπουλο κι' άλλα δυότρία στελέχη, ο υπόλοιπος θίασος ύστερεί σημαντικά σε ποιότητα. Ο Διαμαντόπουλος ως σκηνοθέτης, έκαμε προσπάθεια αξιέπαινη, αλλά που δεν μπόρεσε πάντοτε να εξαλείψη την έντυπωση ενός κάποιου έρασιτεχνισμού. Ός ήθοποιός, δεν είχε ρόλο στο μέτρο του μεγάλου ταλέντου του.

Ο Γιάννης Μιχαλόπουλος ξεχώρισε για την όντως έξοχη και δημιουργική έρμηνεία του. Ο Πέτρος Φυσσούν μονιμοποίησε ένα ύφος ζοφερώτατο, ώσόν να έπαιζε όχι το αίσιόδοξο βασιλόπουλο, αλλά τον πεισιθάνατο Άμλέτο. "Η Μαρία Γιαννακοπούλου είχε φυσικότητα πειστική. "Η Μαρία Άλκαίου δεν προσέθεσε τίποτα καινούργιο στα γνωστά. "Η Ξένια Καλογεροπούλου παρυσιάσθηκε άρκιτά έξελιγμένη.

Συμπέρασμα: τα παθήματα ως γίνουν μαθήματα. "Ας παραμερισθούν οι έπιπόλαιοι ένθουσιασμοί, οι υποεγωκεντρικές αϋτόρκειες και οι άκριτοι συναισθηματισμοί. "Ας βασιλέψη περίσκεψις, σωφροσύνη, διορατικότητα, πρακτικό πνεύμα, πνευματική πρακτικότητα, κοινός νοϋς και — το κυριώτερο — μετριοφροσύνη. "Ας γίνη μιá ριζική άναμόχλευσις όλων των σφαλερών δεδομένων. Κι' άν από το «Παραμύθι χωρίς όνομα» βγαίνη κάποιο δίδαγμα, ως το ένστερνισθή πρώτα ο Βασίλης Διαμαντόπουλος κι' ύστερα οί θεαταί του.

Μ. ΚΑΡΑΓΑΤΣΗΣ

✱